

Yürümek ve Kendilik Bilgisi Biriktirmek

Erdal Turna

Ahmet Hamdi Tanpınar'ın hayata dair oldukça zarif bir yaklaşımı vardır. Varlığın ispatı ve kendilik bilgisi biriktirmeye dair işleteceğimiz süreçte de bu yaklaşım bize bir perspektif sunabilir. Der ki Tanpınar: **"Bir insan kendisini ancak hayatının küçük meselelerinden sıyrıldığı yahut da onları zihnî bir şekle soktuğu zaman bulabilir. Tali'imiz içimizde çok gizli bir yeredir. Fakat ona erişebilmeniz için birçok şeylerden kurtulmamız lazımdır."** (Yaşadığım Gibi, s.350) Bir arınma ve ayıkla(n)ma sürecinden bahsediyor Tanpınar. Bu içsel arınmanın zeminini yürürken rahatlıkla bulabiliriz. Yürümenin *doğası*, buna fırsat verir.

Yıllar yıllar önce Rousseau'nun yaptığı doğa yürüyüşlerinde, bitkilerin üzerinde gezdirdiği bakışlarını kendi iç dünyasına kaydırduğunda, varlığına/benliğine dair düşünceleri biriktirmesi ve sonra bunları kayıt altına alması yürüyüşlerinin önemli bir bileşenine dönüşmüştü. Parlak çiçekler, serin gölgeler, dereler, koruluklar, çayırlar, ormanın derinliklerindeki ağaçsız, çıplak yeşillikler, hayal dünyasını yeterince arı duru bir hale getiriyordu. Bu uzun doğa yürüyüşlerinde tabiatın görkemi ona, yaratıcılığın ve zihinsel yeteneklerin kapılarını açıyordu. Özellikle de yalnız iken. Rousseau bu münzevi anlarında, kendisi hakkında düşünceler üretme fırsatını buluyordu. Nitekim zamanla zihninde şekillenen otobiyografi çağrışımları *"İtiraflar"* adı ile son biçimini almıştı. (R.Wokler, "Düşüncenin Ustaları-Rousseau" s.164-166)

R.Wokler, Rousseau'yu anlattığı kitabında onun şu sözünü aktarır ki, kendilik bilgisine dair söylemek istediklerimizin özeti gibidir: **"Yeniden kendimizleşerek, yalnızca kendimiz üzerinde yoğunlaşarak işe başlayalım. Kendimizi olduğumuz gibi bilmeye, kendimizi biz olmayan her şeyden ayırmaya çalışalım. Zira insan benliği ve kendi varlığının doğası hakkında o kavrayış, insanlık bilgisine giden yola işaret eder."** (s.135)

Şüphesiz bir doğa yürüyüşü esnasında kıvılcımlanmış olan bu düşünceler, içsel arınma ve ayıklanma noktasında Tanpınar'la buluşmakta. İkisi de kendilik bilgisine, benzer yollardan ulaşabileceklerini düşünmüşler: Arınma, ayıklanma ve kendine dönme.

Ortaya koyduğu **"Yeryüzü İctihadı"** kavramı çerçevesinde insanın doğa ile ilişkilerinde doğadan yana hukuki, insani ve vicdani bir bakış açısıyla geliştirdiği düşünceleri detaylandıran **Cormac Cullinan, "Vahşi Hukuk"** isimli kitabının birçok bölümünde, insan-doğa bütünleşmesini de anlatır. Bu bütünleşmeden doğanın korunmuş, insanın ise arınmış

bilinçsel bir tekâmül ile çıkabileceğini gösterir. Birtakım soyutlamaların karmaşasında kaybolduğumuz, zihnimizin altüst olduğu endişesine kapıldığımız zamanlarda ise Cullinan'ın tavsiyesi "*En başa dönerek ortak temelimize bağlanmak*"tır. Ve yazar, bu bağlanma sürecinin "nasıl"ını açıklarken, yürümeye ve doğaya atıf yapar: "***Taa ki kim olduğumuzu yeniden hatırlayınca kadar, şafak vakti soğuk çimlerde ıslak ayakla yürümek, temiz hava solumak, elimizde pürüzlü bir taş parçasını döndürmek önemli şeylerdir.***" (s.250) Cullinan, böylece herkesin, yeryüzü topluluğunun "samimi yuvasına" giden yolu bulabileceği inancındadır.

Cullinan, "***Yeryüzü İctihadı***"na [\[i\]](#) dair düşüncelerin zihninde ilk kez Büyük Britanya'da eski bir iş arkadaşıyla İskoçya'nın uzak uçlarında Knoydart Yarımadası'nın vahşi doğasındaki gezide oluştuğunu söyler ve şunları not eder: "***İnsan yerleşiminin olmadığı büyüleyici vadileri tırmandığımız, çalkantılı havadan barakaya sığınıp ateş etrafında oturduğumuz sıralarda vahşi hukuka dair fikirleri bir yandan keşfediyor bir yandan da tartışıyorduk. Vahşi doğa her zamanki gibi etkisini gösterip bizi varlığının içine hapsetmişti. Yerlerinden göç etmek zorunda kalan güçlü klan halklarının, bölgedeki vahşi hayvanların, kürklü geyiklerin, boynuzlu Kelt tanrısının verdiği his, ta içimize işliyordu. Bir yere ait olmanın, oranın yerlisi olup herkese akraba olmanın, yörenin klanı, ezeli soyun bir parçası olmanın nasıl olacağını hissetmeye başladık.***" (s.257-258) Kendilik ve aidiyet duygusunun bilincini ve sorgulanması düşüncesini uyaran bir vahşi doğa yürüyüşünden bahsediyor Cullinan.

İnsan, varlığının hamuru olan toprağa ne kadar yakınlaşırsa o derecede varoluş bileşenlerini sorgulama ve idrak etme sürecine giriyor demek ki. Bundan dolayı olsa gerek doğa yürüyüşlerini düşünsel bir serüvene dönüştüren birçok düşünür ve yazarın eserlerinde, kendilik bilgisi ile ilintili bahisler bulmamız hiç de şaşırtıcı değil. Cullinan'ın bu sorgulanması, insanın sırf kendi içsel derinleşmesi değil, "***kendimizi, bütünle olan bağımızı derinleştirmeye yeniden adayarak***" ve gözlemlerimizi hayatın içine katmayı öğrenerek gerçekleşen bir derinleşme. Yazara göre bu yöntem, esasında yeni bir keşif de değil: "***Birçok dinin ve eski felsefenin bize öğrettiği gibi, küçük gözlem ve saygı eylemlerini yaşama geçirmek hayatımızın anlamını derinleştirmenin bir yoludur.***" (s.245)

[\[i\]](#) Yazara göre "Vahşi Hukuk", Yeryüzü İctihadını ifade etmektedir. Bu da "***Tek tipliği dayatmak yerine, yaratıcı çeşitliliğe ulaşmayı hedefler. Yeryüzü içtihadı sadece insanlar arasında değil, yeryüzü topluluğunun tüm unsurlarının birbiri ile olan ilişkisini sürdürmesi ve güçlendirmesine dair bir düşüncedir.***" (Cormac Cullinan, "Vahşi Hukuk", Ayrıntı Yayınları, 2014, s. 42, 160)